

NRTO – VERENIGING HOGESCHOLEN – VNO-NCW / MKB-NEDERLAND

Stagecode hbo

Deze landelijke stagecode¹ is ontwikkeld door de koepelorganisaties Vereniging Hogescholen (VH), VNO-NCW/MKB-Nederland en de Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO). Op basis van deze code kunnen hogescholen, bedrijven² en studenten hun stages en duale trajecten vormgeven en verbeteren. Rollen, verwachtingen en verantwoordelijkheden worden duidelijk en eenduidig ingevuld. Zo waarborgen we dat elke stage en leerwerkplek een effectieve en waardevolle leerervaring biedt aan studenten, door een goede samenwerking tussen hogeschool en bedrijf.

De koepelorganisaties spreken met het ondertekenen van deze code af dat alle organisaties die lid zijn van de VH, de NRTO of een brancheorganisatie behorend bij VNO-NCW/MKB-Nederland, zich aan deze afspraken houden en handelen volgens deze code. De onderstaande afspraken dienen te worden toegepast bij zowel een voltijd-, deeltijd- als duale opleiding. Als een hogeschool of bedrijf om gegronde redenen van één of meerdere afspraken afwijkt, dient zij het waarom daarvan uit te leggen aan studenten en samenwerkende organisaties.

1 Deze stagecode vervangt de huidige '[Praktijkarrangementen en stagecode HBO](#)' uit 2006.

2 'Bedrijven' omvat ook instellingen uit de non-profit sector.

1 Definities

In dit document wordt verstaan onder:

Stagecode

Een verzameling afspraken, normen en gedragsregels die richting geeft aan het professioneel handelen van bedrijven, onderwijsinstellingen en studenten tijdens de stageperiode, met als doel de kwaliteit, integriteit en leerwaarde van de stage te waarborgen.

Stage voor hbo-studenten met een voltijd en deeltijdopleiding

Een vorm van praktijkgericht leren waarbij de student de theoretische kennis en praktische vaardigheden die tijdens de studie worden aangeleerd, in de praktijk brengt en de kans krijgt om werkervaring op te doen in een realistische werkomgeving. De stage kan verschillen in duur en type.

Werkplekleren voor hbo-studenten met een duale opleiding

Een vorm van praktijkgericht leren en ontwikkelen van vaardigheden en kennis direct op de werkplek. De werknemer van een bedrijf leert tijdens het werk nieuwe theoretische kennis en praktische vaardigheden aan.

Werkbegeleider

Een functionaris van een bedrijf die studenten en/of werknemers begeleidt en ondersteunt bij de professionele ontwikkeling tijdens hun stage of werkplekleren.

2 Algemene afspraken studenten

Hbo-studenten zijn medeverantwoordelijk voor hun opleiding en leerproces. Dit is vastgelegd in de volgende algemene afspraken.

- De student oriënteert zich op de stageplaats om zo voldoende inzicht te krijgen in wat de betreffende stage-/leerwerkplek inhoudt en of deze aansluit op het toekomstig beroep, eigen interesse en leerdoelen.
- De student gaat tijdig actief op zoek en/of solliciteert naar een geschikte stage-/leerwerkplek die aansluit bij het vakgebied en heeft bij de aanvang van de stageperiode of duale opleiding een stage-/leerwerkplek. Dit verschilt per opleiding; bij sommige opleidingen zijn studenten niet verantwoordelijk voor het vinden van een stageplek.
- De student beschikt over algemene werknemersvaardigheden en houdt zich aan de geldende gedrag- en veiligheidsregels van het bedrijf.
- De student is actief betrokken bij het eigen leertraject en neemt zelf het initiatief om diens studie te plannen, leerdoelen te bepalen en de nodige stappen te zetten om deze doelen daadwerkelijk te bereiken.

3 Stagebegeleiding hogescholen en bedrijven

A Algemene afspraken *ter voorbereiding op stages/werkplekieren*

Hogescholen en bedrijven zetten zich in om hun beleid ten aanzien van stages/werkplekieren en de uitvoering ervan verder te professionaliseren. Met als doel dat alle studenten goed geïnformeerd zijn over de stage-/leerwerkplek en de algemene werknemersvaardigheden beheersen en zich gezien, gehoord en gesteund voelen.

Dit is vastgelegd in de onderstaande afspraken.

- Hogescholen stellen zelf kwaliteitskaders vast voor stageplekken en duale leerwerkplekken en de vereiste competenties van werkbegeleiders.
- Er is heldere informatie vanuit de hogeschool over het aantal benodigde stageplaatsen, de vorm en het doel van de stage. En daarnaast over de verantwoordelijkheden, verplichtingen en rechten van de student, de hogeschool en het bedrijf.
- Er is heldere informatie beschikbaar over het bedrijf en de stageplek, met minimaal de volgende onderwerpen: de uit te voeren werkzaamheden, de werkbegeleiding en de in dit bedrijf geldende werkomstandigheden.
- Er worden afspraken gemaakt over de uitwisseling van informatie en gegevens die nodig zijn voor een goede stage en begeleiding.
- Er is een gemeenschappelijke visie over het samen opleiden in de praktijk met betrekking tot de diverse vormen van stages en afspraken over de oriëntatie op stages.
- Er is ondersteuning vanuit de hogeschool voor bedrijven voor het begeleiden en/of opleiden van werkbegeleiders. Voorbeelden hiervan zijn: een online cursus/platform voor werkbegeleiders, coaching.
- Tijdens de opleiding wordt, passend binnen de beroepscontext, aandacht besteed aan het omgaan met emotioneel aangrijpende situaties tijdens de stage/werkplekieren, waardoor de weerbaarheid van studenten vergroot wordt. Dit omvat het bespreken en voorbereiden van bijzondere omstandigheden die kunnen gebeuren tijdens de stage (bijvoorbeeld het omgaan met persoonlijke tegenslagen, een overlijden of grensoverschrijdend gedrag).
- Tijdens de opleiding wordt, indien nodig, aandacht besteed aan het aanleren van basale werknemersvaardigheden (bijvoorbeeld op tijd komen, goede omgangsvormen en hygiënische aspecten in de zorg).
- Er wordt, indien mogelijk, maatwerkbegeleiding aangeboden aan studenten met een maatwerkbehoefte, zowel door de hogeschool als het bedrijf.
- Er is een vaste contactpersoon binnen de hogeschool van de specifieke opleiding voor de student en het bedrijf om de stage/werkplekieren voor te bereiden.
- Er is voor de aanvang van de stage/werkplekieren duidelijkheid over de rollen en verantwoordelijkheden van studenten, docenten en werkbegeleiders bij het begeleiden en waarderen van de stage en/of in de rol van examinerator.

Aanvullende afspraken voor voltijd- en deeltijdopleiding

Betrokken partijen zorgen voor een individueel opleidingsplan en een stageovereenkomst waarin afspraken van alle partijen (hogeschool, bedrijf en student) met betrekking tot de

vorm, doelstellingen en inhoud van de stage, de manier en frequentie van begeleiding (met vaste docent en werkbegeleider) het persoonlijk leerprogramma en de toetsing- en beoordelingsmethode worden vastgelegd.

Aanvullende afspraken voor duale opleiding (zie website [werkend leren in het hbo](#))

De drie betrokken partijen zorgen voor een aparte overeenkomst waarin afspraken over het werken en leren worden vastgelegd³.

B Algemene afspraken tijdens stages/werkplekklaren

Hogescholen en bedrijven zetten zich in om hun beleid ten aanzien van stage/werkplekklaren en de uitvoering ervan verder te professionaliseren. Met als doel dat alle studenten tijdens de stage en het werkplekklaren voldoende kunnen leren in een veilige omgeving, zich gezien, gehoord en gesteund voelen.

Dit is vastgelegd in de onderstaande afspraken.

- Er is persoonlijk contact tussen de vaste docent die aanspreekpunt is, de student en de werkbegeleiding, waarbij er ook contactmomenten tussen school, student en bedrijf zijn vastgelegd die waar mogelijk ook fysiek op locatie van het bedrijf plaatsvinden.
- De stage is een onderdeel van de opleiding waar een stagebedrijf aan meewerkt door een stageplaats te bieden en te voorzien in begeleiding. De begeleiding door de hogeschool is een reguliere onderwijsstaak en kan niet in rekening worden gebracht aan het bedrijf. Dat geldt ook voor de begeleiding door de hogeschool van duale trajecten. Het bedrijf vraagt evenmin een vergoeding van de hogeschool voor het bieden van de stageplaats.
- Er is een veilige en inclusieve leercultuur op de werkvloer van het bedrijf.
- Er is afstemming tussen student, opleiding en bedrijf die gericht is op de stagebegeleiding en de voortgang en op het monitoren en verbeteren van de samenwerking.
- De stage is bij uitstek gericht op leren en niet (uitsluitend) op werken. Het gaat om werk waarbij het leeraspect van de student centraal staat. De begeleiding van de student is gericht op het leeraspect en niet op het behalen van productie. Het stagebedrijf maakt tijd voor begeleiding van de stagiair en van de stagiair mag inzet worden verwacht.

Aanvullende afspraken voor voltijd- en deeltijdopleiding

- Er zijn gedurende de stageperiode in ieder geval één tot drie contactmomenten tussen hogeschool, student en bedrijf. Dit aantal hangt af van de stageduur. Het is aan de hogeschool, student en bedrijf om te bepalen op welke wijze (online of fysiek) en met welke frequentie deze contactmomenten plaatsvinden.
- De contactpersoon van de hogeschool zorgt in ieder geval:
 - a Voor een (warme) overdracht⁴ van de student naar het bedrijf voor de start van de stage;
 - b Dat deze samen met de werkbegeleider van het bedrijf betrokken is bij het eindbeoordelingsgesprek met de student, waarbij de rol van de werkbegeleider en de wijze van beoordeling volgens de afspraken van de opleiding worden vormgegeven.

³ In art. 7.7 van de WHW zijn deze overeenkomst (lid 5) en ander bepalingen t.a.v. duale trajecten vastgelegd.

⁴ In het geval dat een bedrijf stageplaatsen voor meerdere studenten aanbiedt, kunnen tijdens een contactmoment meerdere studenten worden overgedragen. Hierbij worden de individuele aandachtspunten en/of specifieke afspraken per student besproken.

- De student bezet een additionele plaats en neemt dus geen plaats in die normaliter door een werknemer wordt bezet. Dit is anders bij een duale opleiding.
- De student ontvangt van het bedrijf een onkostenvergoeding voor uitgaven die in verband met de stage zijn gemaakt zoals bijvoorbeeld reiskosten (mits de student geen OV-kaart heeft voor de betreffende tijdstippen) en de kosten voor een VOG.
- De student ontvangt een vergoeding van het bedrijf indien aantoonbaar is dat de student een bijdrage levert aan het bedrijfsproces/-voering.

Aanvullende afspraken voor duale opleiding

- Gedurende de duale opleidingen zijn er meerdere persoonlijke contactmomenten tussen hogeschool, student en bedrijf, waarbij een contactmoment per jaar fysiek op locatie van het bedrijf plaatsvindt, zodat de kwaliteit van de stageomgeving in beeld is. Bij de overige contactmomenten kunnen de hogeschool, student en bedrijf onderling besluiten op welke wijze contact wenselijk is.

4 Voorkomen van stagediscriminatie

In 2022 hebben VNO-NCW/MKB-Nederland en de VH [‘het manifest tegen stagediscriminatie hoger onderwijs’](#)⁵ ondertekend. Hiermee committeren zij zich aan onderstaande vier ambities en spannen zich binnen hun vermogen in om deze te realiseren.

De ambities van dit manifest zijn:

- Onderkennen dat stagediscriminatie een complex vraagstuk is waarbij alle actoren (onderwijs, werkveld, overheid en studenten), ieder op hun eigen manier, aan zet zijn en gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor het tegengaan van stagediscriminatie.
- Borgen van adequate begeleiding van studenten in het zoeken, vinden en behouden van stageplekken vanuit de context van gelijke kansen.
- Samenwerken binnen het landelijke [ECHO-werkprogramma](#) aan het realiseren van deze ambities.
- Deelnemen aan een periodiek overleg over de concrete uitwerking van het manifest, de voortgang en de gerealiseerde impact. In overleg kunnen de ondertekenaars gezamenlijk besluiten tot wijziging van dit manifest en aanvullende maatregelen.

Het manifest en de bijbehorende ambities blijven gelden. Om deze ambities te realiseren en te borgen, zijn de volgende aanvullende afspraken gemaakt. Deze afspraken zijn bedoeld om de reeds ingezette acties tussen hogescholen en bedrijven te versterken en te waarborgen.

Aanvullende afspraken

- Binnen hogescholen is er beleid over het voorkomen, melden van stagediscriminatie en welke stappen gevolgd dienen te worden.
- Alle medewerkers van hogescholen en bedrijven hebben een voorbeeldfunctie. Zij laten door hun gedrag en manier van handelen bij het werven, selecteren, begeleiden en

5 De NRTO steunt, als koepel van niet-bekostigde, private opleiders, de intentie van genoemd manifest. Private opleiders geven zelfstandig invulling aan de eerste twee ambities. Genoemde derde en vierde ambitie zijn specifiek voor bekostigd onderwijs.

beoordelen van studenten rondom hun stage/leerwerkplek zien dat zij zich committeren aan een eerlijke en (sociaal) veilige behandeling van alle studenten.

- Hogescholen, bedrijven en studenten bundelen hun krachten en spreken elkaar aan en schuwen 'ongemakkelijke' maatregelen, zoals het vroegtijdig beëindigen van een stage, niet.
- Hogescholen hebben een laagdrempelig meldpunt waar studenten stagediscriminatie en oneigenlijke inzet van studenten kunnen melden, ondersteuning en nazorg krijgen met waarborgen voor vertrouwelijkheid en bescherming tegen repercussies.
- Hogescholen informeren studenten vooraf en tijdens de stage hoe de student stagediscriminatie kan herkennen, kan melden en hoe de hogeschool/bedrijf ermee om kan gaan.
- De contactpersoon van de hogeschool en werkbegeleider blijven tijdens de stage/ werkplekklaren in gesprek met de student om te monitoren hoe het gaat op de stage-/ leerwerkplek.
- Na een melding wordt een driehoeksgesprek gevoerd tussen student, bedrijf, hogeschool waarbij hoor- en wederhoor wordt toegepast. Wanneer de student dit niet wenst wordt in overleg gezocht naar een passende alternatieve route om de melding zorgvuldig te behandelen.
- Als blijkt dat een student een vervangende stage nodig heeft, ondersteunt de hogeschool actief bij het vinden daarvan.

De ondertekenende partijen verklaren zich te committeren aan de naleving van de in de Stagecode genoemde afspraken. Tevens zullen zij deze afspraken jaarlijks gezamenlijk evalueren en, indien nodig, besluiten tot aanpassing van de Stagecode.

Ondertekend op 17 november 2025 te Den Haag,

Maurice Limmen
Voorzitter Vereniging Hogescholen

Jacco Vonhof
Voorzitter MKB-Nederland

Ingrid Thijssen
Voorzitter VNO-NCW

Niek Jan van Kesteren
Voorzitter NRTTO

